«Σπασμένο γυαλί» του Άρθουρ Μίλλερ

Η περσινή αθηναϊκή παραγωγή από το ΠΟΛΗ Θέατρο, το «Σπασμένο Γυαλί» του Άρθουρ Μίλλερ, αποτελεί το πρώτο θεατρικό γεγονός στα φετινά Κύπρια. Γραμμένο το 1994, όταν ο Μίλλερ ήταν ήδη 79 χρονών, το έργο μπορεί να ιδωθεί ταυτόχρονα ως καρπός σοφής ωριμότητας ενός συγγραφέα που αναμετρήθηκε με τα ουσιαστικότερα θέματα του αιώνα του κι ως προϊόν κουρασμένης από την εντατική χρήση σχεδόν 6 δεκαετιών πένας.

Το κείμενο του Μίλλερ είναι τοποθετημένο στη διασταύρωση των κύριων θεματικών αξόνων που τον έχουν απασχολήσει στην πορεία του: οικογενειακές σχέσεις ως κόμβος ανθρώπινων ψυχών, σωμάτων, χαρακτήρων, το αμερικάνικο όνειρο ως ανελέητος εξαναγκασμός στην επιδίωξη της επιτυχίας, το κυνήγι μαγισσών στο οποίο με ζήλο πιέφτουν οι κοινωνίες διάφορων εποχών, με διαφορετικούς θύτες και θύματα σε κάθε περίπτωση, η εβραϊκή αυτοσυνείδηση και ο αντισημιτισμός. Η Σίλβια Γκέλμπεργκ «χάνει τη γη κάτω από τα πόδια της» διαβάζοντας στις νεοϋορκέζικες εφημερίδες για τα γεγονότα της Νύχτας των Κρυστάλλων, τα αντιεβραϊκά πογκρόμ στη ναζιστική Γερμανία. Παραλύει από τη μέση και κάτω στην πρώτη σκηνή και η αναζήτηση διάγνωσης των αιτιών αυτής της πάθησής της και της ίασής της καθορίζει την πλοκή του έργου. Τα σπασμένα γυαλιά των βιτρίνων των εβραϊκών καταστημάτων ενώνονται για τη Σίλβια με το σπασμένο από τον άνδρα της γυαλί του οικογενειακού σερβίτσιου.

Ο άνδρας της, Φίλιπ, ασθενεί κι αυτός αλλά με διαφορετική συμπτωματολογία, αρνείται να δεχτεί τον εβραϊσμό του και μ' αυτό αυτοακυρώνεται. Ξεψυχά στον ατελείωτο στίβο της κοινωνικά οριομένης επιτυχίας και της προσπάθειας να χωρέσει στα στερεότυπα των «προδιαγραφών». Όμως, αν στα γραμμένα στην κορυφή της δημιουργικής δύναμης «Εμποράκο», «Ψηλά από τη Γέφυρα», «Οι Μάγισσες του Σάλεμ» η τόσο μελετημένη δομή κι η απόλυτα ταιριαστή στη θεματική και αισθητική στοχοθέτηση γλώσσα τα έκαναν δείγματα θεατρικής ποίησης και πολιτικής πράξης, στο «Σπασμένο Γυαλί» εμφανίζονται σημάδια δομικής χαλαρότητας και αδυναμίας να αποδειχτεί με καθαρά θεατρικά μέσα το βασικό ζητούμενο του έργου: η όμοια λειτουργία της εγκληματικής θυματοποίησης ενός έθνους από τον «έμπρακτο» αντισημιτισμό και της ενδοοικογενειακής θυματοποίησης της ηρωίδας ως συμπτώσεις αιτίες της συμβολικής της πάθησης.

Η παράσταση της σκηνοθέτιδας Άσπας Καλλιάνη δεν ανέδειξε τη σημαντικότητα των προβληματισμών του συγγραφέα και δεν κάλυψε τα τρωτά σημεία του κειμένου. Το σκηνικό αποτέλεσμα χαρακτηριζόταν κυρίως από δομική ασάφεια και αναποτελεσματικότητα των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν. Οι εμφανιζόμενες ως σκιές σκηνές από τα πογκρόμ δεν λειτουργούσαν ως πηγή τρόμου στο υποσυνείδητο της Σίλβιας αλλά ως αδύναμη εικονογράφηση των λεχθέντων. Η άρρυθμη ροή της παράστασης δήλωνε την ασάφεια του σχεδίου των σκηνοθετικών τονισμών.

Η αναζήτηση της αλήθειας από τον δόκτορα Χάιμαν που οδηγεί τους ασθενείς συζύγους Γκέλμπεργκ στο ιαματικό ξεγύμνωμα της ζωής τους δεν έπαιρνε την ενιαία ανηφορική κατεύθυνση ενός υποκριτικού κρεσέντο, αλλά διαλυόταν σε επιμέρους σκηνές ανιεράρχητης από τη σκηνοθέτιδα σημασίας. Οι ηθοποιοί Γιάννης Βούρος, Παναγιώτα Βλαντή, Χάρης Σώζος, Βάσω Γουλιελμάκη, Ελίνα Μάλαμα) δεν είχαν μορφοποιήσει τους ήρωές τους έτσι ώστε το υποκριτικό όλο (έκφραση, κίνηση, εκφορά λόγου) να λέει περισσότερα από τις ατάκες τους. Υπήρξαν στιγμές που ο Γιάννης Βούρος και ο Χάρης Σώζος έψαχναν να επικοινωνήσουν με το κοινό μ' ένα αταίριαστο στο πνεύμα του κειμένου τρόπο. Αμήχανες οι σκηνές Βούρου -Παναγιώτας Βλαντή με τη συμβολική αφήγηση για το ελάφι.

Τα σκηνικά του Μανώλη Παντελιδάκη, που χαρακτηρίζονταν από υπερβολικά διαφανή, θα έλεγα, συμβολισμό, με το σπίτι των Γκέλμπεργκ να είναι στραμμένο με τη «βιτρίνα» του προς τα έξω και με τα γκρίζα τελάρα προς τα μέσα, στη σκηνή

του ΘΟΚ φάνταζαν ατάκτως ερριμμένα. Στα κοστούμια της Ντένης Βαχλιώτη έκλεβαν την προσοχή των θεατών οι μπότες ιππασίας του γιατρού και το υπερβολικά συμβολικό κόκκινο του φορέματος της Σίλβιας στο φινάλε. Οι ανεξήγητες λεπτομέρειες φωτισμού και κάποια άλλα πρακτικά ασυντόνιστα στοιχεία της παράστασης έδιναν την εντύπωση ότι ο θίασος δεν είχε αρκετό χρόνο για τεχνική πρόβα στη σκηνή του ΘΟΚ.

«ART YOUR SERVICE»

Κλέβω λίγο χώρο για να αναφερθώ στη φετινή έναρξη των Κυπρίων με το δρώμενο «Art Your Service» υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση της Λίας Χαράκη όπου η τέχνη έσμιξε με τους θεατές με τον πιο άμεσο τρόπο στη Λήδρας, Ονασαγόρου, Φανερωμένη, πλατεία Ελευθερίας. Το συμπαθητικό και λίγο αμήχανο χάος του πρώτου μέρους φούντωσε στην ανεπιτήδευτα χαρούμενη μουσική πορεία του δεύτερου και κορυφώθηκε με το χορογραφικό έργο της Λίας Χαράκη με τίτλο «MAZI», που όπως πάντα στις δημιουργίες της ο στόχος διαβαζόταν, οι δρόμοι προς την επίτευξή του ήταν σαφείς και η αισθητική γλώσσα ταιριαστή και μελετημένη. Πολύ καλό το ταίριασμα του ακούσματος του Μάριου Τακούση με το χορευτικό θέαμα. Το φινάλε δε, με τον κόσμο να ανεβαίνει στην εξέδρα και να χορεύει με την ψυχή και με το σώμα του ήταν τόσο MAZI, τόσο ποικίλο και πολύχρωμο που θα πλήγωνε διάφορους λυκειάρχες, υπουργούς και μητροπολίτες, αν ήταν παρόντες.